

Derfor er jeg bekymret over det danske folketings erklæring om politik forklædt som videnskab

Af Lisa Ann Richey, professor, CBS

Denne kronik handler om mine personlige erfaringer med den seneste tids debat om forskningsfriheden i Danmark. Når danske politikere truer friheden i den akademiske forskning, bekymrer det mig, fordi jeg har set, hvordan politisering af, hvad der »regnes« for viden, har påvirket mine venner og kolleger i den engelsktalende akademiske verden og skabt en illiberal kultur af frygt og selvcensur. Jeg er en af initiativtagerne til [underskriftindsamlingen til støtte for forskningsfrihed i Danmark](#), fordi jeg som politilog mener, at forskning altid er politisk, men ikke behøver være politiseret.

Da dette er en personlig beretning, og mit ordvalg betyder noget, har jeg skrevet på mit modersmål og fået det oversat. I dag er jeg professor i globalisering på Copenhagen Business School, en af de største og mest velansete businessskoler i Europa. Som erhvervsuniversitet har CBS rødder i de erhvervsøkonomiske discipliner og de bredere samfundsvidenskabelige samt humanistiske discipliner. Jeg har valgt fortsat at arbejde i Danmark, fordi det har en stærk universitetssektor, som stadig formår at prioritere talent og topkvalitet uden at ofre værdier som samfundsengagement, familieomsorg og solidaritet med mennesker, der står over for uretfærdighed. [Det danske folketings erklæring](#) om, at danske universiteter skal sikre, at »politik ikke forklædes som videnskab« af forskere som mig, skræmmer mig.

For et par måneder siden brugte en dansk politiker Twitter til at [udskamme et kursus, hvor jeg underviser](#), som et »dårligt« eksempel på, at CBS er forfaldet til »woke«-politik. Han spurgte: »Er der snart nogen højere læreanstalter, hvor der ikke er wokeness? End ikke CBS er gået fri.« På kurset forelæste jeg om »Brand Aid og kommodificeret medfølelse: Mobilisering af mangfoldighed og lokalsamfund«. Eftersom jeg trak på arbejde, jeg har udgivet i bøger på [førende universitetsforlag](#), samt igangværende forskning i mine teams i Danmark, USA og Tanzania, der er finansieret af [Danmarks Fri Forskningsfond](#) og [det danske udenrigsministerium](#), står jeg selvfølgelig på mål for den forskningsmæssige fundering af mit kursus og kan afvise folketingets bekymring om, at det skulle være et eksempel på, at »politik forklædes som videnskab«.

Men det burde jeg ikke behøve. Kvalitetet i mit arbejde er allerede sikret af en [universitetslov](#), en [studieordning](#), feedback fra studerende, kursuskoordinatoren og mit aktive engagement i et internationalt akademisk forskningssamfund. Det er en del af vores universitets 'comparative advantage' i at have et »internationalt udsyn«, som tiltrækker studerende, der ønsker at lære om innovation, iværksætterskab, sociale virksomheder, formålsdrevne brands, virksomheders sociale ansvar, globalisering, diversitet og forandringsledelse og hvordan vi engagerer os i den store verden omkring os.

Jeg har været ansat som universitets forsker i Danmark i over 20 år, betaler mine skatter og fagforeningskontingenter, lytter til dronningens nytårstale og pynter mine børns fødselsdagskager med små flag. Jeg er også en [ciskønnet hvid kvinde](#), som har bestået statsborgerskabsprøven og føler mig lige så integreret i det danske samfund som det, jeg er født i. Så hvorfor skræmmer folketingets erklæring mig? Jeg har set lande som USA og Storbritannien gå i en politiseret retning med ideologisk splittelse, hvor politikere får lov at forsøge at styre, hvilke videnskabelige [emner](#), [områder](#) og [teorier](#), der undervises i. Jeg har allerede set, hvordan forskere her i Danmark reagerer på, at forskningsmiljøer og vidensarbejdere gøres til syndebukke. Hvad betyder det for os, forskerne på de danske universiteter? Visse »sikre« forskere vil blot fortsætte med det, vi har lyst til, men måske føle os en smule mere ubekvemme. Måske spørger vi os selv, om ordet »race« virkelig bør indgå i titlen på min forelæsnings. Denne artikel handler om hvide feministers hjælpearbejde, men burde jeg måske rykke dens fokus lidt, så jeg ikke skaber noget postyr? Skal jeg sige til studerende, når vi læser [Kimberlé Crenshaws oprindelige analyse af antidiskrimineringslovgivning i USA](#), at det faktisk er, hvad der nu kaldes »[kritisk raceteori](#)«? Skal jeg holde op med at bruge populære musikvideoer, når jeg underviser bachelorstuderende i svært tilgængeligt materiale, fordi nogen kunne få den tanke, at de ikke er »akademiske« nok?

Uddannelses- og forskningsministeren hævder, at [over tre tusinde forskere har misforstået erklæringen](#), og at den ikke var ment som en opfordring til danske universiteter om at indskrænke

forskningsfriheden. Jeg er altid parat til at tage en god debat om fortolkningen af en tekst, især i offentlig politisk kommunikation. På tværs af de forskellige fortolkningsdiscipliner får vi altid at vide, at enhver tekst skal sættes ind i sin kontekst. Og her bekymrer konteksten for denne folketingsbeslutning mig. Adspurgt af journalister sagde ministeren, at der ikke har været nogen reelle problemer her – ingen eksempler på, at »politik har været forklædt som forskning« i Danmark — men hun henviste til problemer »andre steder«. Men det danske folketings reaktion på »ingen problemer« afspejler velkendte problemer. Disse faktiske problemer drejer sig om, at regeringen styrer forskningsfriheden enten direkte eller indirekte gennem tildelingen af midler eller manglen derpå, eller ved at devaluere upopulære forskningsområder og lade politiske skikkelser intimidere forskere offentligt.

Indtil nu, når jeg har læst om universitetsprofessorer i USA, der bliver sat på angrebslister for organiseret offentlig udskældning, eller senest om britiske kolleger, der bliver fyret, eller hele forskningsmiljøer som kritiske ledelsesstudier i Leicester, der bliver lukket ned for ganske enkelt at være for »kritiske«, og hvor University of Leicester også truede med at tage professortitlen fra et tidligere fakultetsmedlem for at udtale sig uflatterende på Twitter, så følte jeg vrede og sympati for mine kolleger, men var også betrygget i mit valg om at arbejde i Danmark. Her er det en del af min jobbeskrivelse at engagere mig i samfundet. Globale kriser som klimaforandringer, pandemier og politisk vold kræver vores alles opmærksomhed. Men nu læser jeg, at vi ligger i bunden af UNESCOs opgørelse over forskningsfrihed i Europa.

Da opbakningen til at indskrænke forskningsfriheden mest var at finde blandt enkelte ideologer i Danmark som et led i at slå sig på brystet over ting, de ikke kan lide, såsom feminister og migranter, frygtede jeg ikke, at det ville blive taget alvorligt nok til at blive drøftet i Folketinget. Trods alt mener over halvdelen af det republikanske partis medlemmer i USA stadig, at Trump vandt det seneste valg. I Danmark har vi et parlamentarisk demokrati og koalitionsregeringer til at moderere politikudviklingen. Men nu da vores folketings erklæring er underskrevet af partier på tværs af dem, der burde forventes at støtte liberale frihedsværdier, og dem, der burde forventes at støtte lighed, så begynder jeg at frygte, at der også kan stilles spørgsmålstegn ved forskningsfriheden i Danmark.

Lisa Ann Richey er professor, CBS

Oversat af Bibi Christensen